

Merkur Andelskasse 40 år

- fra lokal fælleskasse til Danmarks bæredygtige pengeinstitut

HISTORIEN

Sådan gik det til

Hør hele historien om de visionære ildsjæle, der grundlagde Merkur.

☉ Side 04-07

KUNDERNE

De første kunder

Hvem var de første kunder, der ville den bæredygtige vej?

☉ Side 08-09

VÆRDIERNE

En bedre verden

Hvad er det for idéer om en mere bæredygtig verden, Merkur bygger på?

☉ Side 10-13

MERKUR I DAG

Hvad skal vi så nu?

I dag står Merkur stærkt, og værdierne er mere aktuelle end nogensinde.

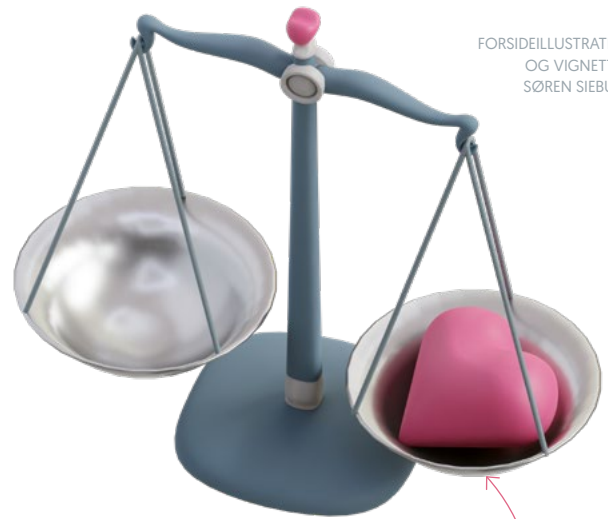
☉ Side 20-23

Kære læser

Lad mig lige slå fast: Det er sin sag at starte en bank. Det er nærmest umuligt for enkeltpersoner i dag, men det var heller ikke hverdag i 1982, da det, der senere skulle blive til Merkur Andelskasse, *se bagsiden*, blev grundlagt om et mødebord i Rådhuskælderen i Hjørring. *Merkurs første år, s. 4.*

FOTO: MERKUR ANDELSKASSE

FORSIDEILLUSTRATION OG VIGNETTER: SØREN SIEBUHR

Merkurs stiftere havde ingen erfaring fra banksektoren, da de for 40 år siden gav sig i kast med at starte deres egen bank. I stedet for bankerfaring havde de til gengæld visionære idéer om en bedre og mere bæredygtig verden, *Værdierne, s. 10*, og det lykkedes heldigvis at finde de første kunder, der havde den fornødne idealisme og tillid til projektet. *Merkurs første kunder, s. 8.*

FOTO: LAU THOFT HASLUND

Tidslinje: Følg med i Merkurs udvikling gennem tiden ved foden af hver side. Vi begynder i 1982...

1982 · OKTOBER
Fælleskassen Merkur stiftes i Hjørring

1983
Fælleskassen Trion stiftes i København

1985 · AUGUST
Fælleskassen Merkur omdannes formelt til en andelskasse

FOTO: GABV

I dag ville det ikke kunne lade sig gøre at grundlægge et pengeinstitut på de præmisser. Men Merkur står her endnu, fire årtier senere, som et stærkt og moderne pengeinstitut. **Sammen står vi stærkere, s. 18.** Hvor værdierne og arbejdet for en bedre verden går hånd i hånd med nutidens meget højere krav til bankerne – både fra offentligheden, myndigheder og kunder. **Merkur i dag og i fremtiden, s. 20.**

Merkurs historie vidner om, hvor meget der er sket på bare 40 år. Både indenfor finansverdenen, bæredygtighed, økologi - og for Merkur. Det er den historie, vi folder ud på de følgende sider. Fortalt gennem bl.a. et par af vores allerførste kunder, medarbejdere gennem tiden, **Mød medarbejderne s. 14,** og nogle af de investorer og tusindvis af andelshavere, der har været med til at gøre det hele muligt, **Merkurs investorer, s. 16.**

FOTO: LAU THOFT HASLUND

God læselyst

Charlotte Skovgaard, adm. dir., Merkur Andelskasse

FOTO: ERLING BRODERSEN

1985 · OKTOBER

Merkur og Trion fusionerer og danner tilsammen Den Almennyttige Andelskasse

1988 · SEPTEMBER

Merkur yder lån til etablering af Thise Mejeri

1990 · DECEMBER

Merkur etablerer et repræsentationskontor i Hamborg

Merkurs FØRSTE ÅR

Hvordan bygger man en andelskasse fra bunden?

Uden hverken penge eller erfaring fra bankverdenen lykkedes det i 1982 en gruppe engagerede mennesker at sætte en række nye, visionære projekter i gang. De skabte blandt meget andet fundamentet til Merkur Andelskasse. Her er historien om, hvordan et stærkt fællesskab, et ønske om at forandre verden, en god portion gåpåmod og også lidt held blev de ingredienser, der skulle til for at et nyt, bæredygtigt pengeinstitut blev til.

Lars Pehrson på Merkurs kontor på Vejgård Møllevej i Aalborg.

Af Liva Johanne Ehler Molin

Fotos: Merkur Andelskasse og Aurion

Den 2. oktober 1982 var en gruppe mennesker samlet i rådhuskælderen i Hjørring for at starte noget helt nyt sammen. Det er på grund af dette møde, at Merkur Andelskasse i år kan fejre sin 40-års fødselsdag. Men hvad var det, der skete? Og hvordan lykkedes det for en gruppe ildsjæle uden finansiel baggrund at stable et pengeinstitut på benene? For at forstå det, skal vi først endnu længere tilbage til en tid, hvor en særlig pionerånd herskede, nye idéer og projekter blomstrede, og nogle visionære mennesker satte sig for at starte Hjørrings første økologiske butik.

Den første øko-butik i Hjørring

Økologiske og biodynamiske madvarer var ikke ligefrem noget, man kunne hive ned fra hylderne i sit lokale super-

marked i 1970'erne. Slet ikke i Hjørring. Her boede Lars Pehrson, som senere blev Merkurs administrerende direktør gennem 38 år. Allerede dengang var han inspireret af det biodynamiske jordbrug og tanker om at skabe en bedre verden. Men ordentligt producerede fødevarer kunne man ikke få i butikkerne. Han var ikke den eneste, der havde det sådan, så da nogle af Lars Pehrsons bekendte tog initiativ til at gøre noget ved sagen, var der en hel flok lokale ildsjæle, der gerne ville være med: de stiftede foreningen Aurion, der havde det formål at åbne en forbrugerejet butik, hvor man kunne købe økologiske og biodynamiske produkter. Foreningen blev drevet af frivillige, men der skulle også penge til, for at de kunne indrette butikken og fylde varer på hylderne.

”Svaret blev en ordning, som man i dag nok ville kalde crowd funding, hvor medlemmerne indskød penge på forhånd til at købe varer,” fortæller Lars Pehrson.

Butikken blev ikke levnet mange chancer for overlevelse af hjørringenserne, og der skulle en ihærdig indsats og en god portion stædighed til for at få den til at køre rundt. Men Aurion bed sig fast, og butikken ligger der endnu – blot på den anden side af gaden. Aurions medlemmer gjorde sig desuden en erfaring, der skulle vise sig at blive vigtig for Merkurs videre historie, fortæller Lars Pehrson:

”Vi opdagede, at ved at gå sammen og tænke ud af boksen kan nye muligheder opstå.”

Brød på bordet

Den næste idé, der spirede ud af Aurion-kredsen, var at starte et biodynamisk bageri. En ung konditor ved navn Jørn Ussing Larsen bagte brød til butikken i sin fritid, og de blev mere og mere populære. Så nu skulle fællesskabet stå sin prøve. Det lykkedes at få 120 forbrugere til at købe anparter, og Bageriet Aurion Aps var en realitet.

Men der skulle yderligere finansiering til selve byggeriet, og her kom en væsentlig inspirationskilde på banen: den tyske GLS Gemeinschaftsbank, som var blevet stiftet i 1974. GLS var en anderledes tænkende bank, som allerede dengang finansierede biodynamiske landbrug, frie skoler, bofællesskaber m.m. Deres vigtigste pejlemærke for at låne ud til nye projekter var, at der skulle være mennesker, der bakkede op om idéen. Jørn Ussing Larsen og de andre fra Aurion skulle derfor finde 50-100 mennesker, der var villige til at kautionere for bageriet. Det lykkedes, og bageriet blev bygget. Brød blev

Jørn Ussing Larsen, medstifter af Aurion og Merkur.

“

”Vi havde startet en butik, og vi kunne mærke, at bankerne ikke rigtig forstod, hvad vi lavede i Aurion. Så derfor var der brug for en fælleskasse, hvor man ikke stillede alle de der specielle spørgsmål.”

Jørn Ussing Larsen,
medstifter af Aurion og Merkur

langt over disken, og lånet blev siden hen betalt tilbage.

Det de havde opnået med butikken og bageriet gav ildsjælene noget at tænke over: ”Kunne vi, i lille skala, organisere noget lignende som det, GLS gjorde? Naturligvis ikke som en formel bank – det ville jo kræve millioner – men kunne vi på en eller anden måde hjælpe hinanden med vores egne penge?”

Sådan rumsterede tankerne i Lars Pehrsons hoved i en tid, og til sidst formede de sig til en konkret idé.

En stor dag

”Vi kunne lave vores egen fælleskasse!” Det stod nu klart for Lars Pehrson, som udformede et forslag og inviterede til stiftende generalforsamling. Foreningen skulle modtage opsparing fra medlemmerne og låne ud til miljømæssige, sociale og kulturelle projekter - inspireret af GLS Banken og Rudolf Steiners sociale idéer, som mange i Aurion-kredsen interesserede sig for.

For Jørn Ussing Larsen var der også flere gode grunde til at starte noget nyt op: ”Vi havde startet en butik, og vi kunne mærke, at bankerne ikke rigtig forstod, hvad vi lavede i Aurion. Så derfor var der brug for en fælleskasse, hvor man ikke stillede alle de der specielle spørgsmål. Bankerne troede ikke på det biodynamiske, og der var slet ikke noget, der hed økologi dengang.”

Derfor skulle der ske noget nyt, og foreningen Fælleskassen Merkur blev stiftet i 1982.

”Jeg kan huske, det var oplevet som en stor dag, da vi kunne starte fælleskassen Merkur,” fortæller Jørn Ussing Larsen. Han håbede selvfølgelig, at Aurion kunne låne penge gennem fælleskassen. ”Men også at vi kunne sætte vores penge ind et sted, hvor de kom ud til nogle ordentlige foretagender, det synes jeg var allervigtigst,” forklarer han.

Vedtægterne for Fælleskassen Merkur.

1992 · NOVEMBER

Merkur etablerer afdeling i hovedstaden på Jakob Dannefærdsvej på Frederiksberg

1993 · APRIL

Det besluttes at andelskassens navn fremover skal være Merkur, Den Almennyttige Andelskasse

1993 · MAJ

Fonden Gaia Trust tilføjer Merkur kapital på godt 4 mio. kr.

På det første bestyrelsesmøde havde foreningen allerede fået penge nok ind fra medlemmerne til at uddele deres første lån:

”Vi bevilgede lån på ca. 120.000 kr. til fire-fem små projekter, bl.a. en bogudgivelse og anskaffelse af et par økologiske køer,” fortæller Lars Pehrson.

Blandt de første udlånsprojekter var også bageriet Aurion.

”Det var en mægtig stor hjælp, at Merkur finansierede opbygningen af Aurion,” fortæller Jørn Ussing Larsen. ”I starten havde vi en voldsom vækst, og der skal noget mere til. Jeg er ikke sikker på, vi havde været her den dag i dag, hvis vi ikke havde haft Merkur.”

For alle lån måtte låntagerne finde kautionister, sådan som de havde lært af GLS Banken. Lars Pehrson var forretningsfører, og foreningens adresse var hans egen lejlighed. Det hele var simpelt til at starte med, for alt bogholderi foregik i hånden. Som han siger:

Vil du læse mere om Merkurs historie?

Lars Pehrson har udgivet sin personlige beretning om Merkurs 40 år lange historie. Find den her: merkur.dk/40

“

I løbet af de første 10 år fik vi stablet en balance på 50 mio. kr. på benene, og det er da noget, når man begynder med nul.

Lars Pehrson,
medstifter af Aurion og Merkur

”Vi havde nogle regnskabsbøger og en regnemaskine. Så Merkur fyldte en halv meter på bogreolen.”

Hvor svært kan det være?

Initiativtagerne bag fælleskassen havde ingen erfaring fra bankverdenen. Men de kom langt med at tage én dag og ét projekt ad gangen, frem for at lægge store planer for fremtiden.

”Da vi stiftede fælleskassen, var intentionen at hjælpe hinanden med vores egne penge. Vi havde ingen forestillinger om, at vi skulle drive et ’rigtigt’ pengeinstitut,” fortæller Lars Pehrson.

Fælleskassen havde da også visse begrænsninger. De hørte ind under en særlig lov, der gjorde, at de kun måtte henvende sig til medlemmer i et bestemt geografisk område, så der var grænser for, hvor bredt de kunne nå ud. Men det ændrede sig, da de pludselig fik et afgørende tilbud. Den lille forening modtog et brev fra Tilsynet med Banker og Sparekasser, hvori de kunne læse, at de nu havde mulighed for at blive omdannet til en andelskasse – og dermed blive et anerkendt pengeinstitut helt uden begrænsninger. Det skete, fordi et EF-direktiv igangsatte en har-

monisering af banklovgivningen, så fælleskasserne nu blev integreret i loven om banker og sparekasser. Merkur skulle kun opfylde nogle få krav om kapital, og så skulle foreningen være stiftet før 1. januar 1983 – et krav som de lige akkurat opfyldte.

”Vi følte det som en forpligtelse at sige ja til dette tilbud,” fortæller Lars Pehrson.

Det ville aldrig komme igen, og nu kunne de pludselig komme til at drive pengeinstitut i fuld offentlighed.

”Selv om ingen af os havde en finansiell baggrund tænkte vi: ’Hvor svært kan det være?’. Vi havde jo selv med arbejdet i fælleskassen fundet ud af, at bankvirksomhed i sin kerne er ret enkel: Det handler om at forbinde en god ide med menneskelige evner og økonomisk kapital. Resten er teknik, som man hurtigt kan lære.”

Medarbejdere og bestyrelsen er samlet på det årlige Merkur Kursus.

1998 · APRIL

Merkur Fonden stiftes

1999 · MAJ

Merkur etablerer afdeling i Aarhus

1999 · DECEMBER

Merkur kan for første gang tilbyde privatkunderne en kassekredit

En ny tid med mange muligheder

På Sjælland var der i samme periode opstået en anden forening, der havde mange fælles træk med Merkur, nemlig Fælleskassen Trion, og nu blev de to foreninger enige om at slå kræfterne sammen og stifte en fælles andelskasse. Den Almennyttige Andelskasse blev stiftet i 1985, og på dette tidspunkt var der en balance omkring 5 mio. kr. og ca. 400 kunder.

Lars Pehrson kunne tydeligt mærke, at den nye status gav flere muligheder: ”Det blev friere, fordi vi kunne henvende os til hvem som helst. Flere fik lyst til at være med, vi fik kunder fra alle hjørner af landet, og vi havde rigeligt at lave.”

Der var i det hele taget en fantastisk god stemning, fortæller Finn Madsen, der først havde været en del af Trions bestyrelse, og som nu sad i bestyrelsen for Den Almennyttige Andelskasse.

”Det var virkelig en fornøjelse, for vi var så opsatte på idéen og på at føre den

“

Det var virkelig en fornøjelse, for vi var så opsatte på idéen og på at føre den ud i livet. Det er en fantastisk stemning, man har i den pionerfase. Det blev ikke kvalt af bureaukrati og formalisme.

Finn Madsen, tidligere bestyrelsesmedlem i Trion og Merkur

ud i livet. Det er en fantastisk stemning, man har i den pionerfase. Det blev ikke kvalt af bureaukrati og formalisme.”

På bestyrelsesmøderne drøftede de lånesager og diskuterede, hvad andelskassen skulle støtte. ”Vi havde mange samtaler om det, også af mere filosofisk karakter,” fortæller Finn Madsen. Men de kom altid til enighed til sidst, for idégrundlaget gav et stærkt fælles udgangspunkt.

At bygge et pengeinstitut op uden penge

Den Almennyttige Andelskasse var godt i gang, men de måtte hele tiden finde kreative løsninger, for de havde ikke nogen store investorer, der kunne hjælpe dem økonomisk. Det hele skulle bygges op fra bunden, uden at give underskud. I Aalborg fandt de et kælderlokale til 250 kr. om måneden, hvor Lars Pehrson selv gik i gang med at lægge gulv og sætte tapet op.

Andelskassens kunder bidrog til økonomien ved at sætte penge ind uden at få nogle renter. På samme måde accepterede andelshaverne i begyndelsen, at

deres andele ikke gav afkast. Og så var der medarbejdernes løn, som var bestemt af, hvad der var til rådighed i driften. Senere fik de en ordning, hvor alle fik den samme løn. ”Og den var ikke høj,” lyder det fra Lars Pehrson. Først senere hen, da der kom overskud, blev dette system udfaset. Lars Pehrson erkender, at alt det nok ikke havde kunnet lade sig gøre i dag: ”Dengang accepterede mange, at tingene var mere besværlige i Merkur, fordi de samtidig var med til at skabe noget helt nyt i bankverdenen. Det var nærmest festligt at være med til.”

Men selvom det var båret af stærke idealer, der gjorde, at så mange var villige til at give afkald på renter, afkast og løn, så var andelskassen samtidig meget forretningsorienteret.

”For det var jo åbenlyst, at jo flere indtægter, der blev skabt til Merkur, des mere kunne vi udvikle andelskassen,” siger Lars Pehrson. ”I løbet af de første 10 år fik vi stablet en balance på 50 mio. kr. på benene, og det er da noget, når man begynder med nul.” ■

Merkurs medlemsblad, som dengang hed Sociale Penge, udkom første gang i 1984.

I 2001 flyttede Merkurs afdeling i København til Vesterbrogade 40.

2002 · MARTS

Merkur åbner et repræsentationskontor i Helsinki

2002 · MARTS

Merkur åbner et mødekontor på Asylgade i Odense uden fast åbningstid

2002 · SEPTEMBER

Merkur tilslutter sig Totalkredit og kan således tilbyde realkreditlån til privatkunderne

PIONERERNE

Merkurs første kunder

Ville du overlade din økonomi til folk med friske idéer, men ingen bankerfaring? Det gjorde Merkurs første kunder, men af forskellige grunde: Værdierne, tillid - eller ingen andre steder at gå hen.

FOTO: AURION

AURION

Den allerførste kunde

Mange kender Aurions logo med solopgangen, for det findes på pakker med kornprodukter i butikker i hele landet. Aurion startede som en lille butik i Hjørring, men er i dag en stor og anerkendt biodynamisk og økologisk virksomhed. Merkur og Aurion har været forbundet siden 1982 (læs s. 4-7). Aurions stifter Jørn Ussing Larsen fortæller:

”De andre banker troede ikke på det biodynamiske, for der var slet ikke noget der hed økologi dengang. Det blev opfattet som sektersk og jeg ved ikke hvad. Jeg er ikke sikker på, at vi havde været her i dag, hvis det ikke var for Merkur.”

For Jørn Ussing Larsen, der også har siddet i Merkurs bestyrelse, er andelskassen mere end et pengeinstitut: ”Der er ingen anden bank som Merkur. Det er jo ikke pengene det drejer sig om, det er holdningerne. Vi låner ikke penge, vi låner holdninger.”

Han anerkender også Merkur for at have fulgt med tiden: ”Der skal stor professionalisme til at drive en bank i dag, og det synes jeg, banken skal have meget stor ros for.”

KURT OG ANNA-MARIE

De første privatkunder

Kurt og Anna-Marie Rysholt Christensen er blandt Merkurs første privatkunder. Parret hørte i 1982 rygter om et nyt pengeinstitut med gode værdier, og de ville være med. Så de mødte op hjemme hos Merkurs medstifter Lars Pehrson. Kurt Christensen fortæller:

”Vi gik op på første sal, blev sat ved hans spisebord, og vi sagde: Værsgod, her er vores økonomi og ting og sager. Vil du tage dig af det?”

Det ville Lars Pehrson gerne, og det var der nok en grund til, mener Anna-Marie Christensen: ”Han var bare glad for, at der kom nogen. Der var ikke så mange kunder dengang, de kunne jo tælles på én hånd.”

Processen med at blive kunder var nem: ”Vi blev ikke tjekket eller spurgt til, hvordan vores økonomi var, om vi overhovedet var kreditværdige. Det var meget familiært,” husker Anna-Marie.

Parret har dog stor forståelse for, at det foregår anderledes i dag. Som Kurt siger: ”Merkur er selvfølgelig blevet mere strømlinet nu,” og Anna-Marie stemmer i: ”Ja, men vigtigere end nogensinde.”

FOTO: LAU THOFT HASLUND

2003 · DECEMBER

Merkur lancerer Verdenshandelskonto til fair trade finansiering

2004

Merkurs hovedkontor flytter til København på Vesterbrogade 40

2004 · DECEMBER

Merkur køber ny lokation til Aalborg afdelingen i Bispensgade 16, 1.

HALKÆR KRO

Musik, kultur og økologisk kro

I 1992 overtog otte familier i fællesskab den lokale landevejskro i Nibe. De ville skabe et kulturhus med økologisk mad, kurser, foredrag og levende musik. De kontaktede Merkur, fordi som medstifter og musikansvarlig Eskil Romme forklarer:

”Halkær Kro og Merkur har et fællesskab omkring vedvarende energi, økologi, kultur og kunst. Så på mange måder var det jo helt oplagt.”

Starten var lidt svær, for Merkur kunne ikke se, at en kro var værd at investere i. Men så skiftede samtalen spor: ”Kulturhus og økologisk mad’ rykkede op i ordrækken, og så gik det ret hurtigt fra skepsis til begejstring,” siger Eskil Romme.

Halkær Kro & Kulturhus har nu været kunde i Merkur i 30 år og er i dag et af landets førende spillesteder for folke- og verdensmusik og præcis det kulturelle samlingspunkt som stifterne så for sig dengang.

Om den første tid som kunde i Merkur husker Eskil Romme: ”Det var så småt og nært. Men alligevel stort, fordi det var en stor, vigtig idé, der blev født.”

FOTO: LAU THOFT HASLUND

FOTO: THISE

THISE MEJERI

Merkurs første rigtige produktionsvirksomhed

Thise Mejeri er i dag Danmarks næststørste økologiske mejeri og producerer økologiske mælkeprodukter for milliarder til både ind- og udland. Men da Thise blev stiftet i 1988, i den nordjyske landsby af samme navn, var det umuligt at overbevise omverdenen om, at økologi var en god idé. Som adm. dir. Poul J. Pedersen siger:

”Det var ikke epicenteret af dansk økologi i Nordvestjylland på det tidspunkt, det må man nok sige. Der var ingen banker og sparekasser i lokalområdet, som var interesseret i at finansiere os. Men så fandt vi Merkur oppe i en lille kælder i Aalborg.”

Merkur mødte Thise med begejstring, og mejeriet blev Merkurs første rigtige industrikunde.

Ifølge Poul J. Pedersen blev det afgørende for mejeriets liv: ”Thise Mejeri var ikke blevet til noget, hvis vi ikke havde fundet Merkur. Der var ikke flere banker at spørge.”

Thise er stadig kunde i Merkur, og som direktøren siger med et skævt smil, så bliver mejeriet ved med det, ”så længe altså renten er fornuftig”.

TORNSBJERG GÅRD

Social bæredygtighed og økologi

Udenfor Odder ligger Tornsbjerggård, et bo- og arbejdsfællesskab for 19 voksne udviklingshæmmede. Her kan beboerne leve en meningsfuld tilværelse med musik, teater og fast arbejde i bl.a. keramikværkstedet, æbleplantagen eller de økologiske marker.

Tornsbjerggård har været i Merkur siden 1988, fortæller Boris Jakobsen, bestyrelsesformand og tidligere forstander:

”Merkur har været en sikker base gennem hele Tornsbjerggårds historie. Når vi har haft økonomiske udfordringer, f.eks. ved nybyggeri og køb af ejendomme, så har vi altid følt en god indstilling fra bankens side i forhold til, at tingene skal lykkes.”

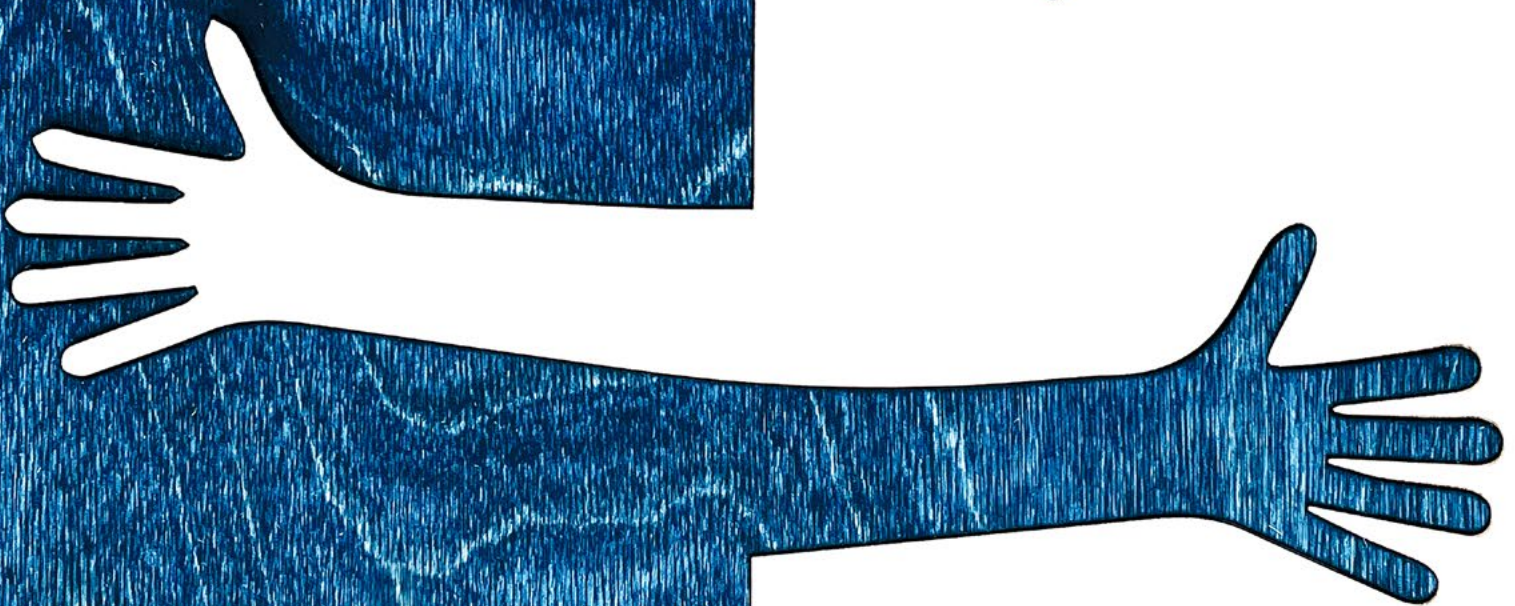
Tornsbjerggård bygger på Rudolf Steiners menneskesyn, og har oplevet en grundlæggende forståelse fra Merkur i den sparring og økonomiske rådgivning, det er blevet til gennem årene: ”Det er jo klart, at når et pengeinstitut bygger på de samme værdier som stedet her gør, så er det en fordel for et tæt samarbejde og en god kontakt hele vejen igennem,” mener Boris Jacobsen.

FOTO: TORNSBJERG GÅRD

BEDST FOR VERDEN

Værdierne er Merkurs fundament

**I Merkur har vi interesse-
ret os for bæredygtighed
længe før, det kom på
mode. Vi har et helt klart
billede af, hvad det er for
et samfund, vi ønsker at
arbejde hen imod, og så-
dan har det været helt fra
den spæde begyndelse.
Her får du historien om,
hvor inspirationen kom
fra, hvordan værdierne
blev formuleret, og hvor-
dan de stadig lever i dag.**

*Af Ann Hybertz Frandsen
Illustrationer af Kolekto*

Er Merkur en grøn bank, der først og fremmest går op i klima og miljø? Eller en social bank, der hjælper samfundets svageste? Hvad er det egentlig for en særlig profil, andelskassen har, og hvad indebærer de værdier, den er grundlagt på og stadig arbejder ud fra i dag? Svaret er, at der ikke er tale om én enkelt mærkesag for Merkur.

Værdierne tre ben

Merkur arbejder for at skabe en bedre verden, og det arbejde handler både om planeten, det menneskelige og det kulturelle. Merkurs værdigrundlag er således centreret om tre ben. I praksis er disse ben oversat til tre udlånsområder, hvor Merkur inden for hvert område finansierer konkrete aktiviteter og på den måde gør en positiv forskel:

1. Det sociale område

Alle skal have mulighed for at leve et godt og værdigt liv. Udlånet understøtter ligeværdighed blandt mennesker. Andelskassen låner ud til sociale tilbud til mennesker med særlige behov, eksempelvis opholdssteder og væresteder samt til socialøkonomiske virksomheder.

2. Uddannelse og kulturliv

Uddannelse og et mangfoldigt kulturliv er vigtigt for vores samfund, fordi det stimulerer kreativitet og innovation og giver mulighed for personlig udvikling og udfoldelse. Derfor yder andelskassen bl.a. lån til uddannelsesinstitutioner for børn og voksne samt kulturelle institutioner, der giver mennesker mulighed for at udfolde deres kreative evner, eller som stimulerer andre menneskers kreativitet og innovationslyst.

3. Klima og miljø

Forbruget af ressourcer bør ske med respekt og omtanke for vores klode. Andelskassen finansierer derfor eksempelvis bæredygtig fødevarerproduktion, miljøvenlig transport, vedvarende energiproduktion, bæredygtige tekstiler, andre miljøvenlige produktionsvirksomheder, samt handel med bæredygtige produkter.

Merkur låner ud til sociale tilbud til mennesker med særlige behov, eksempelvis opholdssteder og væresteder samt til socialøkonomiske virksomheder.

Disse tre ben blev defineret allerede i begyndelsen, men danner den dag i dag stadig rammen for Merkurs værdier, om end de er blevet omformuleret og tilpasset nutiden ad flere omgange – senest i 2021, hvor Merkurs nuværende ambition blev formuleret.

Værdierne lever i hverdagen

Da Merkurs administrerende direktør, Charlotte Skovgaard, kom til andelskassen i 2019 tog hun rundt i organisationen for at lære andelskassen og medarbejderne godt at kende. Her blev det tydeligt, at værdierne fyldte meget, men at der også var behov for modernisering. Charlotte Skovgaard forklarer:

”Det stod hurtigt klart for mig, at Merkurs unikke værdier var vigtige for alle medarbejderne. Men der var mange forskellige versioner af fortællingen om, hvem Merkur er, og hvad vi står for. Samtidig var der et behov for at få værdierne ud at leve i hverdagen på hvert enkelt skrivebord.”

På den baggrund blev Merkurs værdier samlet i en ny ambition for verden og en mission med et mere moderne sprogbrug men med afsæt i det værdigrundlag, som Merkur har arbejdet efter i nu 40 år.

”Vores værdier er stadig det fundament, Merkur står på, og ambitionen er vores ledestjerne i forhold de beslutninger, vi træffer i hverdagen, når vi siger ja eller nej til at finansiere en kunde men også, når vi laver nye produkttilbud til kunderne. På den måde kommer værdierne endnu mere ud at leve, og de giver os mulighed for at agere i samspil med omverdenen,” understreger Charlotte Skovgaard.

Selvom Merkurs værdigrundlag grundlæggende er det samme i dag, som det var for 40 år siden, arbejder an-

2005 · MAJ

Merkur etablerer en telefonomstilling for hele banken i Aalborg afdeling

2006 · DECEMBER

Merkur passerer de første 10.000 kunder

2007 · SEPTEMBER

Mødekontoret i Odense bliver til en rigtig afdeling

delskassen hele tiden med at skubbe til udviklingen i samfundet, og Merkur udvikler sig også i samspil med omverdenen. For eksempel er der kommet langt mere fokus på og viden om den klimakrise, verden befinder sig i, og Merkur har derfor også gennem årene arbejdet mere og mere med at understøtte klimaløsninger.

Inspiration fra østrigsk filosof

Det er langt fra noget tilfælde, at det lige er tre områder, Merkur arbejder med og låner penge ud til. Vi skal helt tilbage til tiden efter første verdenskrig, hvor den østrigske filosof Rudolf Steiner udformede sine sociale idéer om, hvordan vi indretter et samfund. Rudolf Steiner var i denne periode aktivtalsmand for samfundsreformer, der

kunne skabe en ny orden efter krigens kaos og samtidig give samfundets forskellige sektorer de bedste forudsætninger for at udvikle sig til gavn for samfundet som helhed. Steiners idéer gav inspiration til den gruppe af mennesker, der stiftede Merkur, for de blev

“

Merkur finansierer bæredygtig fødevarerproduktion, miljøvenlig transport, vedvarende energiproduktion, bæredygtige tekstiler, andre miljøvenlige produktionsvirksomheder, samt handel med bæredygtige produkter.

motiveret af det samfundsbillede, han tegnede op. Ifølge Steiner findes der i samfundet tre områder eller sfærer: den demokratiske, den kulturelle og erhvervslivets sfære. Hvert område fungerer optimalt på hver deres måde, men bindes sammen, da vi som individer er aktive i alle tre sfærer.

”Det kan måske sammenlignes med en trebenet taburet. Alle tre ben er nødvendige for samfundet, ellers bliver der ubalance. De er lige vigtige. Det går heller ikke at slå de tre ben sammen til to eller ét,” forklarer Lars Pehrson, Merkurs tidligere direktør og medstifter af andelskassen.

De tre områder satte rammen, da Lars Pehrson og stiftergruppen definerede, hvad deres fælles penge skulle bruges til at finansiere og sætte i gang tilbage i Hjørring i 1980'erne. I dag varierer udlånet til de tre områder i størrelse, for det afhænger af, hvor der er det største behov og den største efterspørgsel i samfundet.

Merkurs værdier er blevet mainstream – og så dog

I dag har de fleste virksomheder fået øjnene op for, at verden står i en klimakrise, og der er behov for handling. Derfor er det mere eller mindre blevet mainstream at bekymre sig om klodens ve og vel. Det gælder også i finanssektoren. Men ifølge Charlotte Skovgaard skiller Merkur sig stadig ud:

”Jeg ser Merkur som et fyrtårn, som altid har vist vejen. Det gør vi stadig. Og noget af det unikke ved Merkur er, at vi driver en sund og økonomisk bæredygtig forretning, samtidig med at vi gør gavn for verden. Vi er ikke noget filantropisk projekt men et professionelt pengeinstitut. Men vi driver vores forretning med et klart billede af, hvad det er for en verden, vi ønsker.”

Mange virksomheders vision handler udelukkende om virksomhedens eget virke. Det særlige ved Merkurs ambition er, at den rækker ud over andelskassen, og den rummer hele det samfund, vi alle er en del af.

”Nu taler alle om bæredygtighed, men vi har gjort det i 40 år. Og det giver

sådan en fantastisk substans i det, vi taler om, og det, vi tilbyder kunderne, fordi det netop er hele vores forretningsmodel. Vi lever det, fordi bæredygtighed og social ansvarlighed simpelthen er inkorporeret i alt, hvad vi gør. Det er en del af vores historie og en del af vores fremtid, fordi det kort sagt er vores identitet,” afslutter Charlotte Skovgaard. ■

“

Uddannelse og et mangfoldigt kulturliv er vigtigt for vores samfund, fordi det stimulerer kreativitet og innovation og giver mulighed for personlig udvikling og udfoldelse.

Merkurs ambition

Merkur ser verden som en sammenhængende helhed, hvor alle har mulighed for at leve et godt og værdigt liv. Den enkelte skal i videst muligt omfang frit kunne beslutte, hvor personen vil bruge sine evner og dermed tage medansvar for andre mennesker og for den verden, vi er en del af.

Vi ser således en bæredygtig verden i et bredt perspektiv, hvor der værnes om livet på jorden. Et godt og værdigt liv for mennesker handler om helt basale fysiske rammer, at blive behandlet med respekt, og om at få muligheden for at udfolde sig og få inspiration gennem kultur og uddannelse. Men det forudsætter en klode i balance, hvor forbruget af ressourcer sker med omtanke og respekt for hele økosystemet. Derfor er Merkur Andelskasses ambition at bidrage til:

- ♥ En verden med værdighed, respekt og omsorg for hvert enkelt menneske.
- ♥ En verden hvor uddannelse og et mangfoldigt kulturliv frigjort fra særinteresser driver dannelse, kreativitet og innovation og giver mulighed for personlig udvikling og udfoldelse.
- ♥ En verden med en mangfoldig og modstandsdygtig natur, hvor klimaet er i balance.

Du kan se Merkurs ambition og læse mere om, hvordan Merkur bruger sin forretning til at fremme bæredygtighed og social ansvarlighed på Merkurs hjemmeside: merkur.dk/kriterier

2007 · OKTOBER

Merkur beslutter at udfase aktiviteterne i Finland

2008 · JANUAR

Merkur kan i samarbejde med hollandske Triodos Bank tilbyde bæredygtige investeringsmuligheder til kunderne

2008 · AUGUST

Merkur lancerer CO2 sparekonto - den giver afkast til både kunden, klimaet og udviklingslande

MØD MEDARBEJDERNE

Merkurs medarbejdere gør hver dag en forskel

De første år var der kun få medarbejdere i Merkur. Alle deltes om opgaverne og fik i øvrigt det samme i løn. I dag har Merkur godt 100 medarbejdere, og arbejdsvilkår og specialer ligner det, man ser i andre pengeinstitutter. Men Merkurs medarbejdere brænder stadig for at gøre en forskel – både for kunderne og for verden.

Annette Lindholt

Kunderådgiver, Privat/Bolig
Ansæt i Merkur siden 1994

"Det var en ren tilfældighed, at jeg blev ansat i Merkur. Jeg var arbejdsløs og syntes faktisk ikke længere, at det gav mening for mig at arbejde i pengeinstitut. Men A-kassen mente, at de havde fundet det helt rigtige job til mig. Jeg syntes, det lød lidt underligt, men jeg blev lige så stille fanget af det, fordi jeg kunne se, at det betyder noget, hvor man placerer sine penge. Dengang var det her med bæredygtighed, f.eks. økologiske landbrug, noget meget særligt, som ikke ret mange andre så idéen i. Men det gjorde vi. I starten var vi kun fem-seks medarbejdere, og vi skulle ordne alle opgaver. Det var lidt mere hjemligt i Merkur, men det fungerede virkelig godt, og opgaverne blev løst. *I den tid jeg har været i Merkur, er vi gået fra ikke at kunne tilbyde kunderne ret meget andet, end at være igangsat på nogle projekter, til at vi i dag kan tilbyde hele paletten. Vi er meget mere professionelle i dag, og vi medarbejdere er yderst specialiserede.* Så det er en kæmpe forskel; fra dengang, hvor jeg arbejdede med alle områder, til i dag, hvor jeg sidder med boligområdet."

Thomas Østergaard

Gruppenleder, Merkur Hverdag
Ansæt i Merkur siden 2016

"Jeg blev ansat for seks år siden, da der var brug for flere medarbejdere på grund af meget stor søgning af nye kunder, der gerne ville et bæredygtigt alternativ. Det er heldigvis stadig tilfældet i dag, at mange nye kunder vil os på grund af vores værdier. Jeg havde overvejet, om jeg skulle prøve noget andet, for efter 15 år i et traditionelt pengeinstitut følte jeg ikke helt, at det stemte overens med mine personlige værdier. Og så var jeg heldig, at Merkur søgte en rådgiver – ellers havde jeg måske lavet noget helt andet i dag. Merkur adskiller sig meget fra andre pengeinstitutter, både fordi vi ikke går på kompromis med vores værdier, men også fordi vi bruger tid på at tale om værdier og bæredygtighed f.eks. på vores tirsdagsskoler (interne værdimøder, red.). Min vigtigste opgave er at sikre, at medarbejderne trives og udfordres, samtidig med at Merkurs kunder får den rigtige rådgivning. *Jeg har meget kontakt med vores kunder. De ser sig selv som medlem af Merkur, og det kan mærkes i det værdifullesskab, vi har med kunden. De vælger os til, som man aktivt vælger at være med i en forening.*"

2009 · MARTS

Merkur grundlægger netværket Global Alliance For Banking on Values sammen med ni andre værdibaserede banker

2009 · JUNI

Andelskassen stifter Merkur Udviklingslån A/S sammen med Industrialiseringsfonden for Udviklingslande (IFU). Formålet er at yde lån på fair vilkår til SMV'er og kooperativer i udviklingslande

2010 · SEPTEMBER

Merkur modtager sammen med Ekobanken og Cultura Nordisk Råds Miljøpris

Morten Gunge

Formand for Merkurs bestyrelse 1994-2018
Medlem af Merkurs repræsentantskab

"Jeg kom i bestyrelsen for Merkur i 1993 og blev bestyrelsesformand året efter. Jeg kom selv fra den mere filosofiske og samfundsvidenskabelige side, hvor jeg havde studeret Rudolf Steiners idéer sammen med hans efterfølgeres forskellige bearbejdnings. Den mere praktiske erfaring fik jeg med, da jeg trådte ind i Merkurs bestyrelse. Jeg kunne godt lide den kombination af pragmatisme og idealisme, der var i Merkur. På den ene side var arbejdet meget praktisk orienteret, men der var samtidig nogle stærke idealer bag alt, hvad vi gjorde.

Jeg kunne straks se potentialet i et pengeinstitut som Merkur. Her kunne man se på, hvad der skal til, for at hele samfundet kan fungere, og hvordan vi skal lede pengestrømmene derhen, hvor de gør gavn. Alle kan være med, selv med et lille bidrag. Det er næsten magisk, at man med en relativ lille indsats kan føle, at man er med til noget stort. Det giver mod og engagement. Det, der var vigtigt, da jeg kom med i bestyrelsen, var, at Merkur skulle vokse og få større gennemslagskraft. Det skete i den periode, og vi blev mere tilgængelige, uden at miste vores idealer."

Henrik Weiss

Kundemedarbejder, Service
Ansæt fra 1994 til 2021

"Da jeg blev ansat i Merkur, havde jeg allerede arbejdet 20 år i to andre pengeinstitutter, og jeg var egentlig blevet træt af bankarbejdet. Men Merkurs profil med inddragelse af bæredygtighed m.m. virkede meget tiltalende, så derfor sagde jeg ja tak, da jeg fik tilbudt jobbet, og det har jeg aldrig fortrudt. Gennem årene har jeg både arbejdet med erhverv, privat, administration/kontrol og service. Da jeg begyndte i Merkurs afdeling i København, var der kun én anden medarbejder, så der arbejdede vi, i sagens natur, med alle de opgaver, der var. I takt med at der kom flere kollegaer, blev vi mere specialiserede. Jeg synes, det har været optimalt at arbejde et sted, der er i løbende positiv udvikling og vækst. *I alle årene har der været en følelse af, at vores/ Merkurs arbejde betød mere end blot det rent praktiske bankarbejde. Hensyn til bæredygtighed, miljø, økologi, kunst og kultur har virkelig gjort en kæmpe forskel.* Det har været utroligt dejligt at opleve, at Merkurs holdninger har vakt genklang og opbakning fra så mange mennesker igennem årene – og det ser ud til at fortsætte med øget kraft."

Margit Hansen

Kontorassistent
Ansæt i Merkur fra 1992-2013

"Jeg startede med at arbejde et par dage om måneden, hvor jeg bl.a. lavede arkivarbejde, bogføring af checks og giroindbetalinger. Vi håndterede ikke kontanter dengang, så vi havde en aftale med Danske Bank, at hvis folk havde kontanter kunne de gå derhen med dem. Efter et stykke tid begyndte jeg at arbejde på fuld tid. Der var ikke noget med nogen kontrakt, vi lavede bare en aftale. Men jeg var ansat helt frem til 2013, hvor jeg gik på pension. Jeg begyndte også at passe telefonen og hjælpe kunderne – ikke med rådgivning, for jeg var ikke bankuddannet, men med de 'lette' opgaver. *Jeg kunne godt lide at tale med kunderne og lære dem at kende. Der var flere og flere ting, de skulle klare selv derhjemme fra, og der var mange, især ældre kunder, der var lidt forskrækket i forhold til edb-systemer.* Men jeg gav mig god tid, og det var de meget glade for. Jeg kunne godt lide den inspiration, man fik ved at arbejde i Merkur. På vores tirsdagsskoler (interne værdimøder, red.) hørte vi f.eks. kunderne fortælle om deres arbejde, og bagefter talte vi kolleger om det i frokostpausen. Vi fik nogle andre indtryk, og det syntes jeg var givtigt."

MERKURS INVESTORER

De har givet deres penge mening

Både andelshavere og professionelle investorer har gennem tiden bakket op om Merkur ved at investere i andelskassen. Her kan du møde nogle af dem og høre, hvorfor det at investere i Merkur giver mening for dem.

FOTO: ERLING BRODERSEN

ANDELSHAVERNE

Det brede fællesskab

Andelshaverne er fundamentet for Merkur. En vigtig del af andelsprincippet er, at Merkur er drevet som et fællesskab af bevidste og engagerede kunder. Alle har samme indflydelse, nemlig én stemme på generalforsamlingen – modsat tankegangen i et aktieselskab, hvor man typisk har én stemme pr. aktie. Det betyder også, at Merkur ikke har nogen aktionærer, der skal tjene store penge. Når det går Merkur godt, er det godt for kunderne – og omvendt.

I Merkurs første år fik andelshaverne intet udbytte, for al overskud gik til udvikling af Merkur. Det var de første andelshavere helt bevidste om, men med årene udviklede Merkur sig, og siden 1999 har det været sådan, at andelenes værdi bliver reguleret i forhold til Merkurs resultater. Det giver mulighed for, at andelshaverne kan få et fair afkast af deres investering. Merkur har i dag over 8.000 andelshavere, hvoraf de fleste er Merkurs egne kunder. En af dem er Bo Biilmann, der fortæller, hvorfor han i 2015 valgte at blive andelshaver:

”Mit udgangspunkt er, at jeg ikke ønsker, at mit pengeinstitut kun stiler mod maksimal profit til ejerne uden hensyn til samfundsmæssige og bæredygtige aspekter. Det er vigtigt

“

Mit udgangspunkt er, at jeg ikke ønsker, at mit pengeinstitut kun stiler mod maksimal profit til ejerne uden hensyn til samfundsmæssige og bæredygtige aspekter.

Bo Biilmann, andelshaver

for mig, at Merkur breder ejerkredsen ud på så mange andelshavere som muligt og samtidig tager bæredygtige hensyn. Det glæder mig desuden, at de andele, jeg har i Merkur, medvirker til, at vores andelskasse kan udlåne endnu flere midler til bæredygtige projekter. Fremover har jeg en vision om, at mange flere mennesker i Danmark vælger Merkur Andelskasse som pengeinstitut. Tanken om at deltagerstyrede andelsselskaber kommer til at være den dominerende ejerform i Danmark gør mig glad og positiv.”

Hvilken forskel gør det, når du investerer i andele?

Andele i Merkur er en impact-investering. Det betyder, at du ikke kun har mulighed for at få et økonomisk afkast, men også et samfundsmæssigt afkast. For hver gang du køber andele for 1.000 kroner, kan Merkur nemlig låne ca. 6.000 kroner ud til sociale, kulturelle og grønne virksomheder eller projekter. Hvis der ikke er andelskapital nok, kan Merkur ikke få lov til at låne lige så mange penge ud. Derfor gør det en stor forskel, når flere investerer i andele.

GAIA TRUST

Den første store investering

En af de første, der så muligheden for at investere i Merkur og dermed hjælpe andelskassen til at komme et stort skridt videre i sin udvikling, var fonden Gaia Trust. Fondens leder Ross Jackson havde selv taget initiativ til at etablere en alternativ bank i Danmark, 'Regnbuebanken' – et projekt, der dog viste sig at være for svært at gennemføre. I stedet valgte han og Gaia Trust i 1993 at investere 4,2 mio. kr. i Merkur. Ross Jackson fortæller:

”Jeg syntes dengang, at det næstbedste alternativ var at bygge videre på Merkur, som stadig var relativt nyt. Derfor valgte jeg at investere i andelskassen med betingelser om at gøre den mere kendt i offentligheden. Resten er historie.”

Med den store investering blev det muligt for Merkur at lægge ekstra kræfter i markedsføringen og træde mere selvbevidst frem på scenen. Det blev begyndelsen på en lang periode med stærk vækst og fik stor betydning for Merkurs udvikling.

VILLUM FONDEN

Den største professionelle investor

Langt senere, i 2016, da begrebet impact-investering begyndte at etablere sig, investerede VILLUM FONDEN 20 mio. kr. i Merkurs andelskapital, som led i fondens strategi om i højere grad at investere efter nogle af de samme hensyn, som fonden tager, når den donerer midler. VILLUM FONDEN er en almennyttig fond, der støtter en række områder herunder miljø og bæredygtighed.

Direktør for VILLUM FONDEN Lars Hansen fortæller:

”VILLUM FONDEN er ligesom Merkur Andelskasse meget optaget af miljø og bæredygtighed. En meget betydelig del af vores bevillinger går til området, og vi bruger mange kræfter på at sikre, at vores investeringer er bæredygtige. Vi har siden 2013 opbygget en portefølje af målrettede, grønne impact-investeringer verden over, og vi har sat os det mål, at de skal udgøre 15% af de bundne formuer i 2025. Dette mål har en særdeles god sammenhæng med Merkur Andelskasses stærke miljøfokus. Siden vi investerede i Merkur, har andelskassen forøget sit aftryk med flere helkunder og andelshavere, hvilket vi synes er positivt.”

Andre professionelle impact-investorer

Helenos Fund [BE], Alternative Bank Schweiz [CH], Triodos Bank [NL], GLS Bank [DE], Banca Etica [IT], Cultura Sparebank [NO] og Ekobanken [SE]. Med i alt ca. 65 mio. kr. i andelskapital er der tale om meget værdifulde bidrag til Merkurs udvikling, som supplerer den stærke basis fra Merkurs 8.000 øvrige andelshavere.

2012 · DECEMBER

Merkur passerer
20.000 kunder

2013 · MARTS

Merkur etablerer Merkur Hverdag,
som servicerer afdelingens
kunder på distancen

2013 · DECEMBER

Merkur beslutter at udfase
aktiviteterne i Tyskland

INTERNATIONALE RELATIONER

Sammen står vi stærkere

Gennem tiden har Merkur hentet megen inspiration fra vores internationale kolleger, og vi gør det stadig den dag i dag. Her er et udpluk af nogle af de internationale netværk, Merkur er eller har været en del af.

Det første uformelle netværk

Det første internationale netværk Merkur deltog i, var ikke formaliseret, men fik stor betydning. Hvert år i februar i perioden 1986-2002 mødtes repræsentanter fra banker, der var inspireret af Rudolf Steiners sociale ideer. De kom primært fra Europa, men der var også initiativer fra andre verdensdele. Her mødte Merkur markante banker som Triodos Bank i Holland og GLS Bank i Tyskland, som begge blev en vigtig in-

spiration for Merkur. Med tiden blev de også vigtige samarbejdspartnere. Ikke mindst Triodos er blevet en værdifuld partner, som bl.a. har gjort det muligt for Merkurs kunder at investere i etisk screenede aktier, mikrofinans og vedvarende energi. Triodos, som er en noget større bank end Merkur, har også været en vigtig inspirationskilde, bl.a. da Merkur skulle formulere vores minimumskriterier – det vil sige vores kriterier for, hvem der kan og ikke kan låne penge i Merkur.

FOTO: INSTITUTE FOR SOCIAL BANKING

Skandinaviske søsterbanker hjælper hinanden

En særlig plads i Merkurs internationale relationer indtages af vores to nordiske søsterbanker, Cultura Bank i Norge og Ekobanken i Sverige. Vores skandinaviske relationer begyndte tidligt. Det første møde med fælles nordisk deltagelse fandt sted i 1986. Der udviklede sig en tradition for et nordisk bankmøde i sensommeren hvert år, på skift mellem de tre lande. I dag mødes bestyrelsesforpersoner og direktører stadig en gang om året for at udveksle ideer og inspirere hinanden.

I dette lille skandinaviske netværk har vi igennem mange år hjulpet hinanden med at finansiere nogle af de lidt større udlånsprojekter. Det har været til stor glæde for både bankerne og kunderne, at vi har haft et nært og tillidsfuldt samarbejde.

De første formelle netværk

I slutningen af 1980'erne opstod netværket INAISE, International Association of Investors in the Social Economy. Ideen var at samle de finansielle virksomheder (ikke nødvendigvis banker),

FOTO: INSTITUTE FOR SOCIAL BANKING

2014 · DECEMBER

Merkur passerer
5.000 andelshavere

2015 · MARTS

På generalforsamlingen forenkles
navnet fra Merkur, Den Almennyttige
Andelskasse til Merkur Andelskasse

2016 · MARTS

Villum Fonden investerer
20 mio. kr. i andele

FOTO: GABV

der var aktive i socialøkonomien og i det hele taget havde en samfundsorienteret tilgang. Merkur meldte sig ind i 1990. Da Global Alliance for Banking on Values blev stiftet i 2009, valgte Merkur at træde ud af INAISE, som i dag er mere fokuseret på institutioner i udviklingslandene. I 2001 tog bl.a. den franske andelsbank Credit Cooperatif og italienske Banca Etica initiativ til oprettelse af FEBEA, European Federation of Ethical and Alternative Banks and Financiers. Selvom Merkur allerede var medlem af INAISE valgte vi også at melde os ind i FEBEA, da der var interessante potentielle samarbejdspartnere i netværket.

Fællesskabet giver styrke

Merkur var i 2009 med til at stifte det internationale netværk Global Alliance for Banking on Values (GABV). I dag er GABV et voksende globalt netværk bestående af banker, andelskasser og mikrofinansieringsinstitutter, som alle har et fælles mål om at gøre banksektoren

mere transparent og skabe mere opmærksomhed omkring bæredygtige forretningsmodeller i den finansielle sektor. GABV består af 69 finansielle institutter og 16 strategiske partnere, der opererer i Asien, Afrika, Australien, Latinamerika, Nordamerika og Europa.

Samlet betjener GABV mere end 70 millioner kunder og forvalter i samlede aktiver over 1.400 milliarder kr. og mere end 80.000 medarbejdere. Netværkets størrelse er med til at give tyngde til budskabet om, at det kan lade sig gøre at drive bankvirksomhed på bæredygtig og social ansvarlig vis. I regi af GABV har Merkur eksempelvis haft mulighed for at kommentere på EU's udkast til hhv. en grøn og en social taksonomi.

Medarbejderne mødes på tværs

Institute for Social Banking (ISB) blev grundlagt i 2006 med det formål at uddanne mennesker i socialt ansvarlig bankvirksomhed samt styrke den akademiske og offentlige diskurs på området. En del af Merkurs medarbejdere har nydt godt af ISB's uddannelser. Især har mange medarbejdere gennem årene – senest i 2022 – været på den årlige sommerskole, som giver mulighed for fem dages inspiration og ikke mindst netværk med kollegaer fra andre europæiske værdibaserede banker. ■

FOTO: INSTITUTE FOR SOCIAL BANKING

2016 · SEPTEMBER

Det besluttes at afvikle Merkur Udviklingslån i takt med at eksisterende lån tilbagebetales

2017 · DECEMBER

Merkur lukker afdelingen i Odense

2018 · MAJ

Merkur kan som de første i Danmark tilbyde svanemærkede investeringsprodukter

MERKUR I DAG OG I FREMTIDEN

Fra fælleskasse til Danmarks bæredygtige pengeinstitut

Det begyndte med en lille fælleskasse, der skulle finansiere medlemmernes bæredygtige projekter. I dag, 40 år senere, er Merkur Andelskasse kendt som Danmarks største værdibaserede pengeinstitut. Her sætter administrerende direktør Charlotte Skovgaard og bestyrelsesformand Cees Kuypers sammen ord på, hvad historien og værdierne betyder for, hvor Merkur befinder sig i dag, og hvor andelskassen skal bevæge sig henad i fremtiden.

Af Rie Helmer

”Vi har altid gået forrest, når det gælder bæredygtighed og social ansvarlighed. Det gør vi stadig, og det kommer vi også til i fremtiden. Jeg har aldrig været i tvivl om, at vores værdigrundlag holdt og stadig holder.”

Så enkelt og tydeligt kan det siges. Ordene er Charlotte Skovgaards, administrerende direktør i Merkur Andelskasse siden september 2020.

Hendes synspunkt bakkes til fulde op af Cees Kuypers, medlem af Merkurs bestyrelse siden 2020 og fra januar i år forperson for bestyrelsen.

”Vi lever i en verden, der er gået af lave. Ting forandrer sig lynhurtigt, og udviklingen er uforudsigelig. Alt muligt, vi slet ikke kunne forestille os før, er sket nu. I den situation er det enormt godt at have nogle urokkelige værdier, der kan sætte retning i en mærkelig verden. Det har vi i Merkur. Værdierne fungerer som en kæmpe lommelygte, der gør, at vi aldrig bliver i tvivl om vejen.”

Charlotte Skovgaard fortsætter:

”Vi har allerede ændret på mange ting, bare i den tid, jeg har været her: Vores måde at arbejde på, vores bankfaglige processer, udviklingen af nye produkter og services. Men vores stærke værdier, som hviler på 40 års historie og solidt arbejde af dygtige med-

“

Vi har altid gået forrest, når det gælder bæredygtighed og social ansvarlighed. Det gør vi stadig, og det kommer vi også til i fremtiden. Jeg har aldrig været i tvivl om, at vores værdigrundlag holdt og stadig holder.

Charlotte Skovgaard,
adm. direktør i Merkur

arbejdere, er de samme som altid. Vi har stadig det samme brændende ønske om at skabe en positiv forandring i verden, som vi har haft fra begyndelsen, og her er værdierne vores ledestjerne.”

En sejrsmiddag for bæredygtighed og social ansvarlighed

Direktøren og bestyrelsesformanden er bænket i et mødelokale i den store, gamle lejlighed, der udgør andelskassens hovedkontor på Vesterbro i København.

Her, sidst på eftermiddagen, kunne man forestille sig, at der var lidt synlig træthed at spore hos de to travle mennesker, men både Charlotte Skovgaard og Cees Kuypers har energi og lys i øjnene, når de uddyber, hvorfor Merkur og værdierne stadig – og endda mere end nogensinde – er relevante i dag.

”Det er ikke bare en fødselsdag, vi fejrer i år,” siger Cees Kuypers. ”Det, vi ser i dag, er, at alle banker overgår hinanden i at være de mest grønne, at være mest som Merkur var helt fra starten, dengang ingen andre var det. Men det er stadig Merkur, der er det mest bæredygtige pengeinstitut. Derfor er det ikke bare en festdag, men også en sejrsmiddag for bæredygtighed og social ansvarlighed.”

Charlotte Skovgaard falder ind:

”Vi har ikke bare formået at følge med, vi har faktisk været på forkant hele vejen. Vi interesserede os for eksempel for økologi, biodiversitet og social ansvarlighed længe før, det blev moderne. Jeg synes stadig, vi er på forkant nu, når vi beslutter os for en fossilfri strategi, som er længere fremme end alle de øvrige pengeinstitutters, når vi har en investeringsportefølje, der alene består af mørkegrønne produkter (den mest bæredygtige EU-kategori, red.), og

2019 · MARTS

Alternative Bank Schweiz og Helenos Fund investerer i alt 20 mio. kr. i Merkur

2019 · SEPTEMBER

I anledning af klimastrejken den 27. september, lukker Merkur alle afdelinger for en dag

2020 · MARTS

Merkur stopper med at finansiere nye fossile biler

Charlotte Skovgaard

Administrerende direktør i Merkur Andelskasse fra sept. 2020. Før det, direktør i Merkur fra nov. 2019. Bestyrelsesmedlem i BEC Financial Technologies og Tænk tanken Demokratisk Erhverv. Medlem af Advisory Board for Mandag Morgen Businesskvinder

KARRIERE:

Tidligere projektdirektør i Arbejdernes Landsbank, direktør i Coop Bank og en del af ledelsen i KPMG Management Consulting. Begyndte karrieren i Danske Bank, først som bankelev, siden i diverse roller målrettet erhvervssegmentet, senest chefkonsulent for strategi og forretningsudvikling.

når vi beslutter en ambitiøs indkøbs- og transportpolitik, bare for at nævne nogle eksempler. Det, der kendetegner os i alt, hvad vi gør, er selve vores DNA. Lysten og gejsten til hele tiden at være dem, der går forrest. Det kendetegn skal vi tage med os, for det skal også gælde om et halvt år, om tyve og om 40 år. Vi skal altid sætte barren højere og være et fyrtårn.”

”Samtidig stiger kravene til det at drive pengeinstitut. Der kommer nye krav næsten hver eneste uge,” indskyder Cees Kuypers, ”og selvfølgelig skal vi leve op til dem alle, det er slet ikke til diskussion. Men vores særkende er, at vi også samtidig fortsætter med at være ’merkurske’. Vi skal stadig være skæve og modige, den frække pige i klassen. Vi skal stadig være dem, der er kendt for at ville noget med pengene, udover at det skal give afkast på bundlinjen.”

De største bedrifter og landvindinger

Men hvilke af de mange store bedrifter og landvindinger, som Merkur har foretaget i løbet af de seneste 40 år, oplever Charlotte Skovgaard og Cees Kuypers som de allerstørste?

Cees Kuypers begynder: ”For mig er der ikke én enkelt bedrift. Det ord, som bliver ved med at vende tilbage til mig, er urokkelighed i forhold til vores værdier.”

Men for at værdierne kan leve, skal der også være en sund forretning, forklarer Charlotte Skovgaard: ”Hvis jeg skal starte med den tid, jeg selv har været i Merkur, så var det en udfordring, da jeg kom her til, at vores omkostninger var for høje og indtjeningen for lav,” forklarer hun. ”En sund forretning er hele forudsætningen for, at vi sammen med vores kunder kan være med til at forandre verden til det bedre. Derfor har det været en stor bedrift, at vi i fællesskab på tværs af hele Merkur, på alle pladser, er godt i gang med en transformation, hvor vi øger vores indtjening mere end vores omkostninger og dermed gradvist bliver mere økonomisk bæredygtige. Den transformation har vi sat i gang samtidig med corona, finansstilsynsinspektion osv. Så jeg synes, det er den største bedrift. Fordi den er skabt af alle i Merkur. Det har været en fælles indsats.”

Cees Kuypers tilføjer: ”Vi har gennemført et generationsskifte. I et institut som Merkur, er det ikke bare lige no-

“

Vi skal stadig være skæve og modige, den frække pige i klassen. Vi skal stadig være dem, der er kendt for at ville noget med pengene, udover at det skal give afkast på bundlinjen.

Cees Kuypers,
bestyrelsesformand i Merkur

get, man gør. Men det har vi formået. Vi har bevaret kernen på trods af udskiftning på vigtige poster, mens vi samtidig har forbedret driften. Og vi er stadig det Merkur, som folk kender. Det vil jeg faktisk sige, er en af vores største bedrifter.”

”Hvis vi skal se lidt længere tilbage i tiden, så vil jeg også fremhæve vores samarbejde med hollandske Triodos, som noget af det, der har haft den allerstørste betydning for os,” siger Charlotte Skovgaard. ”Fordi det har givet vores

2020 · JUNI

Merkur ændrer organisationsstrukturen og sammenlægger de to afdelinger i jylland til Merkur Vest, afdelingen i København bliver til Merkur Øst

2020 · SEPTEMBER

Charlotte Skovgaard bliver ny adm. direktør

2020 · NOVEMBER

Merkur bliver B Corp certificeret

kunder mulighed for at gøre gavn med deres investeringer. Det var også Triodos, der inspirerede os til at få opdateret vores ambition og mission og vores minimumsstandarder (Merkurs kriterier for, hvem der kan låne penge, red.). Det har været en vigtig øvelse, og vi har med succes fået dem forankret i hele Merkur. Det var ikke bare et enkelt skrivebord eller to, der sad og finpudsede, vi involverede over en bred kam rigtig mange gode kræfter i arbejdet. Både nogle af dem, der har været her i mange år, og nogle, som kunne se på det med friske øjne. At få Triodos som leverandør og inspirator, synes jeg, er noget af det, som vores forgængere har gjort rigtig godt,” konstaterer Charlotte Skovgaard.

'Endnu mere for endnu flere' skal være langtidsholdbart

Urokeligheden. Det 'merkurske' DNA. Altid at gå forrest i kampen for at forandre verden i en mere positiv retning. Alt sammen hviler det på 40 års historie. Men hvordan ser Merkur ud i fremtiden?

Cees Kuypers tænker højt: "To år frem i tiden er Merkur endnu mere for endnu flere. Vi vil have udvidet vores palet af services og områder, hvor vi ved, der er behov for, at vi engagerer os. Vi har flere produkter, og vi har øget vores professionalismisme. Det vil vores kunder kunne mærke."

"Helt enig," nikker Charlotte Skovgaard. "Vores mantra om at være endnu mere for endnu flere er både det, vi skal i dag, om to år og om 20 år. Vi skal være ambitiøse, så endnu flere kan blive grebet af den bæredygtige ild. Hvor vi i dag siger, at vi skal være bank for de 5-10% mest bæredygtige bankkunder i Danmark, så kan det være 10-20% af kunderne, om 40 år. For målgruppen udvikler sig hele tiden og sætter også barren højere. Jeg tror, at 'endnu mere for endnu flere' vil vise sig at være langtidsholdbart. Vi skal ikke være elskede af alle, og derfor skal vi for eksempel ikke have et fossilt produkt på hylden ved siden af de bæredygtige produkter, eller være en lillebitte smule mindre so-

“

Vores mantra om at være endnu mere for endnu flere er både det, vi skal i dag, om to år og om 20 år. Vi skal være ambitiøse, så endnu flere kan blive grebet af den bæredygtige ild.

Charlotte Skovgaard,
adm. direktør i Merkur

cialt ansvarlige for at få flere kunder – vi skal hele tiden sætte barren højt.”

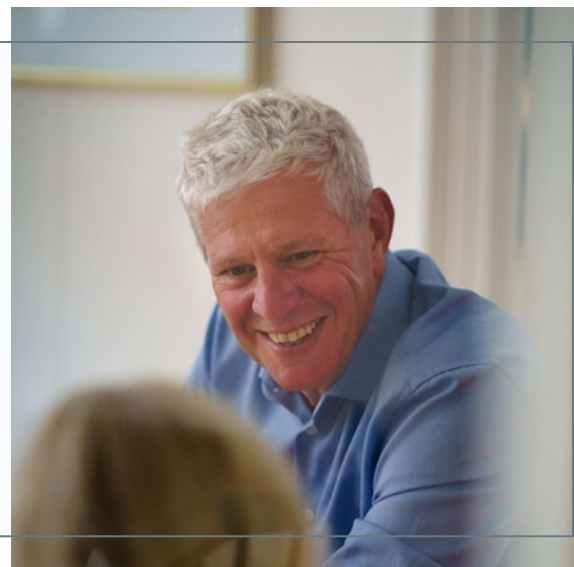
Cees Kuypers opsummerer: "Hvis jeg forestiller mig at se tilbage om 40 år, så vil vi til den tid sige, at det er godt, at vi er lykkedes med at drive en udvikling frem, som sørger for, at kloden stadig er et sted, hvor man kan leve. Hvor man gerne vil leve," slutter han. ■

Cees Kuypers

Bestyrelsesformand i Merkur Andelskasse siden januar 2021.
Medlem af bestyrelsen i Merkur Andelskasse siden april 2020.
Medlem af Merkur Andelskasses repræsentantskab siden 2018.

KARRIERE:

Stifter og ejer af investerings- og rådgivningsvirksomheden Kamelhuset.
Medejer og arbejdende bestyrelsesmedlem i Future Food A/S samt medejer og bestyrelsesformand i BellyFood ApS.
Bestyrelsesformand i Coffee Collective A/S og Trademark Textiles A/S.
Tidligere direktør for virksomhederne DLG Food, GASA og Merrild Kaffe i Danmark, Ceteco i Mellemamerika og DE Coffee Systems i Belgien.

2020 · DECEMBER

Merkur siger nej til at finansiere boliger med oliefyr med mindre varmekilden udskiftes.
Merkur stifter Merkur Klimafond - en erhvervsdrivende fond, som støtter bekæmpelse og tilpasning af klimaforandringer bl.a. ved at opsætte ladestander til elbiler i storbyer

2021 · NOVEMBER

Merkur tilslutter sig B Corp Climate Collective og forpligter sig dermed til at blive CO2-neutral allerede i år 2030

Hvorfor navnet Merkur?

Dét er et spørgsmål der ofte dukker op blandt kunder, nye medarbejdere og andre, der lærer Merkur at kende. Så her får du historien om, hvorfor andelskassen har taget navn efter den romerske gud, Merkur.

I den romerske mytologi er Merkur gud for handel. Han er også gudernes budbringer, og han har altid travlt - derfor har han vinger på fødderne og på sin hat.

Inspirationen til andelskassens navn kommer dels fra Merkurs egenskab af handelsgud - en andelskasse har jo netop at gøre med udveksling af penge og varer. Men bag navnevalget ligger også en større fortælling om samfundsmæssig sundhed og balance.

Man kan nemlig sammenligne handel med sundhed. I den klassisk græ-

ske forståelse af sundhed og sygdom findes der fire elementer, og sundhed er en tilstand, hvor disse er i balance. Er der for meget af et element et sted, eller for lidt et andet sted, optræder sygdom. Sådan er det også med handel. Der skal være balance i tingene ved at produkterne bringes derhen, hvor der er nogen, der har brug for dem. Når der er balance, er det et udtryk for samfundsmæssig sundhed, hvor alle får deres behov dækket. Det er netop det, der har givet inspiration til navnet, fortæller Lars Pehrson:

”Ved at vælge navnet Merkur skaber vi et billede af vores intention: At stræbe mod samfundsmæssig sundhed gennem balance. Her spiller pengene en betydelig rolle - de er også blevet kaldt ’blodet i samfundsorganismen’.”

Navnet er altså et billede på det, som Merkur Andelskasse helt fra begyndelsen har været optaget af: nemlig at kanalisere pengene derhen, hvor der er gode idéer til projekter, som gavner mennesker og natur, for på den måde at skabe et sundt samfund i balance. ■

Kært barn har mange navne

FÆLLESKASSEN MERKUR. Sådan hed den første lokale forening, der blev oprettet i 1982.

DEN ALMENNYTTIGE ANDELSKASSE. I 1985 fusionerede Fælleskassen Merkur med Fælleskassen Trion og blev under nyt navn omdannet til en andelskasse. Navnene Merkur og Trion blev fortsat anvendt om de to afdelinger.

MERKUR, DEN ALMENNYTTIGE ANDELSKASSE. Ændringer i ledelse og bestyrelse medførte i 1993 bl.a. et navneskift, hvor Merkur igen kom til at indgå i det officielle navn.

MERKUR ANDELSKASSE. Navnet blev i 2015 forenklet til dét, vi kender i dag.

